

Plussum

Sammen udvikler vi skoler og dagtilbud

Magasin no. 1
September 2024
Børn & Unge

1

Co-teaching i praksis

2

Vi vil have legen tilbage!

3

Bevægelse i undervisningen

4

Holdundervisning på tværs

5

Fællesskabet som fundament

6

Vision 2030 i et indskolingsperspektiv

7

Elevautonomi - fra SKAL til VIL og KAN

8

Mellemrummet - en mellemform



Rebild
KOMMUNE

**REDAKTION**

Center Børn og Unge

SKRIBENTER

Ledere og medarbejdere

GRAFIKCenter Børn og Unge
Forsidefoto: Colourbox**MÅLGRUPPE**Medarbejdere, ledere,
politikere, forvaltning,
bestyrelser, forældre/elever
og samarbejdspartnere.**KONTAKT**

cbu@rebuild.dk

LAD OS SPILLE PLUSSUM

Skole- og dagtilbudsområdet står overfor en stor opgave med den politiske Vision 2030. En kompleks opgave vi ikke kan eller skal løse alene. Kendte vi svaret på udfordringen, havde vi løst den. Det gør vi ikke... endnu. Derfor er der brug for, at vi deler vores viden og erfaringer på den fælles vej.

PLUSSUM er et nyt nyhedsmagasin i Center Børn og Unge. Her sættes fælles fokus på praksis, læring og viden om, hvad der virker på vej mod Vision 2030.

Magasinet hedder **PLUSSUM**, som er en forkortelse af ordet plussumspil. Det er der en helt særlig grund til. Modsat nulsumsspil, hvor den ene vinder, fordi den anden taber, findes også plussumsspil. I et plussumsspil er der ikke bare en vinder. Her vinder alle noget, fordi den enes gevinst, gør den andens større (Nørretranders, Tor 2013). Viden er et eksempel på plussumsspil. Vi 'taber' ikke vores viden ved at dele den med andre. Jo mere viden, vi deler med hinanden, jo større bliver gevinsten, vi opnår tilsammen. Det er grundtanken bag **PLUSSUM**.

Med **PLUSSUM** ønsker vi derfor at formidle praksisfortællinger om arbejdet med udviklingen af skole- og dagtilbudsområdet og vision 2030. Det handler om videndeling; at inspirere, skabe læring og blive klogere ved at dele hinandens praksis. Udvikling skabes af forskellige mennesker i fællesskaber - og vi er fælles om at vende udviklingen og udvikle praksis, så kommunens børn og elever i højere grad oplever at kunne deltage og udvikle sig i det almene fællesskab.

Første udgave af **PLUSSUM** sætter fokus på praksisfortællinger fra alle kommunens folkeskoler. Tusind tak for de inspirerende bidrag.

God læselyst!

- Vi inkluderer flere børn og unge i det almene fællesskab gennem et udviklende, trygt og tillidsfuldt miljø.
- Vi tager ansvar og handler hurtigt, når børn og unge har behov for en forebyggende og særlig indsats.
- Vi løser komplekse problemstillinger i fællesskab, på tværs og gennem samarbejde i forpligtende netværk.



Co-teaching i praksis

af Gitte Rubæk, skoleleder på Sortebakkeskolen

Fra to-lærerundervisning til co-teaching

På Sortebakkeskolen har vi de sidste seks år arbejdet med co-teaching. Vi satte i gang, da en medarbejder og leder begejstret vendte hjem fra en konference herom for ca. seks år siden. På konferencen blev der præsenteret velunderbygget data, der viste, at en klasseundervisning med to lærere kun giver et positivt udbytte for eleverne, hvis lærerne fælles har forberedt, gennemført og evalueret undervisningen. Vores nysgerrighed var vakt - og med ganske kort betænkningstid tog vi kontakt til oplægsholderne fra konferencen, og så tog det fart.

Co-teaching er kort fortalt en undervisningsmetode, hvor en lærer og en anden fagprofessionel indgår i et fast struktureret samarbejde om undervisningen, som de begge aktivt planlægger, gennemfører og evaluerer sammen.

Da Marilyn French slog vejen forbi

Det helt store scoop, som kickstartede co-teaching blandt vores medarbejdere var et besøg af Marilyn French, som har opfundet og udviklet co-teaching i USA. En faglig kompetent kvinde, som var oprigtig interesseret i vores undervisning og var med rundt på skolen for at se undervisning, klasse- lokalers indretning mm.

French's besøg gav vores tilgang til co-teaching et fagligt løft og var samtidig et energiboost for vores medarbejderne. I forbindelse med besøget, inviterede vi alle ansatte på folkeskolerne i Rebild Kommune til at deltage i et fælles pædagogisk arrangement.



Aktionslæringsforløb

En ting vi ikke var i tvivl om, var hvordan implementeringen af co-teaching på Sortebakkeskolen skulle iværksættes. Vores tese er, at vil vi udvikle praksis, skal det ske i praksis. Derfor er kompetenceudviklingen primært iværksat som aktionslæringsforløb i samarbejde med eksterne konsulenter, hvor den pædagogiske praksis udvikles ved at eksperimenteres med konkrete prøvehandlinger i den daglige undervisning. Den tilgang er bestemt ikke gratis - og vi var heldige, at vi har fået tildelt puljemidler hertil.

Vi oplever klart, at co-teaching og ikke mindst de observationer og sparring, som vi har haft gennem tiden, har styrket samarbejdet mellem fagpersonalet og højnet vores fælles sprog. Vi oplever, at der reflekteres sammen over egen praksis - både didaktisk og pædagogisk.

Vores skoles DNA

Vi laver co-teaching i det omfang, som økonomien rækker til, og alle medarbejdere på Sortebakkeskolen ved, at er de to professionelle i et klasserum, så skal undervisningen tilrettelægges efter principperne i co-teaching; man er ikke bare to professionelle, der tilfældigvis befinder sig i samme klasse på samme tidspunkt. ➤



Jeg må indrømme, at jeg havde en vis skepsis overfor co-teaching og det at være to mennesker på. Jeg synes faktisk, det var intimiderende at være to. Men det har vist sig at være en gave at vige pladsen til det. To øjne, der ser, og to munde, der underviser. Det giver både en mere differentieret og nuanceret undervisning. Og eleverne tager godt imod det og efterspørger det. Selvom vi har været i gang med co-teaching i 6 år, så udvikler vi os stadig, og som det er med så meget andet, så kan man altid blive dygtigere.

Medarbejder



Rebild
KOMMUNE

Øger elevernes deltagelsesmuligheder

Baseret på vores erfaringer ved vi alle på skolen, at co-teaching er det, der virker, og som løfter eleverne. Dette gør sig ikke mindst gældende, når man tænker inklusion. Gennem co-teaching kan vi inkludere flere elever, og hvis vi havde mulighed for at være to lærere i hovedparten af undervisningen, ville flere elever opleve at blive mødt og få den nødvendige hjælp.

► Målet med co-teaching er at øge muligheden for at udvikle inkluderende læringsmiljøer og skabe deltagelsesmuligheder for alle elever.

Perspektiver fra norsk skoleforskning

I maj måned hørte ledere, PPR og forvaltning i Rebild Kommune et oplæg ved norsk professor i pædagogik, Thomas Nordahl. Han var helt klar i mælet; Forskning viser, at stationsundervisning (som er én af undervisningsformerne i co-teaching) og holdundervisning virker, hvis man vil inkludere flere elever i almenundervisningen.

Elevperspektiver

Vi taler ofte med eleverne i vores elev- og ungeråd, også på vores skolebestyrelsesmøder, om, hvordan de oplever co-teaching ude i klasserne. De giver udtryk for, at de er glade for undervisningsformen og den øgede mulighed for at få hjælp. ■



Det har været et virkelig inspirerende og spændende forløb om co-teaching, som har flyttet noget i samarbejdet mellem os kollegaer og har givet tryghed i forhold til at samarbejde. Jeg var førhen skræmt over at vise mig foran mine kollegaer, men nu synes jeg, at det er superfedt, at vi er flere lærere om det. Eleverne føler sig også mere hørt og set og bliver mere motiverede til at deltage. Noget af det vigtigste, jeg tager med mig, er, hvordan man kan rammesætte undervisningen på en ny og anderledes måde, og så har vi fået et nyt didaktisk ordforråd til at tale med sine kollegaer om undervisningen.

Medarbejder 1



Det er meget dejligt med co-teaching. Vi er en stor klasse, når vi har co-teaching og laver stationsundervisning, så er vi på mindre hold, og der er mere ro til at fordybe sig, det er nemmere at koncentrere sig og man kan nemmere få hjælp af en lærer. Det er også rart, at der er forskellige aktiviteter i stationerne, så man ikke laver det samme en hel lektion.

Elev



Vi vil have legen tilbage!

af Sidsel Brøndberg Simonsen, Kilden Børne- og Ungeunivers

En god skolestart for alle børn

Kilden Børne- og Ungeunivers arbejder aktivt for at skabe en skole, hvor overgangen fra børnehave til skole bliver mere smidig og inkluderende. I de senere år har vi set, at flere elever udfordres i overgangen fra børnehave til skole. Der er et forventningspres på flere parametre, som gør, at det kan være svært for børnene at lykkes i den fastlagte ramme, særligt for neurodivergente børn med udfordringer omkring mentalisering, sprogtilegnelse og motoriske færdigheder. Derfor er vi i Kilden særlig nysgerrige på at undersøge skolens rammer og kultur, for hvordan vi skaber en skole med gode overgange og understøtter en god skolestart. Det overordnede spørgsmål melder sig i forhold til de yngste børn; skal børnene tilpasse sig skolen, eller skal skolen tilpasse sig til børnene?

Legende Læring

På den baggrund har vi fra starten af skoleåret 2023-2024 igangsat et samarbejde med UCN i forbindelse med A.P. Møller projektet *Den Mangfoldige Folkeskole* om "Legende Læring". Formålet er at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn, integrere variation og mangfoldighed i undervisningen samt forbedre elevernes motorik, sprogtilegnelse og mentalisering.

Legende Læring sætter legen i centrum for de aktiviteter, som eleverne involveres i. Forskning viser, at leg og legens kvaliteter øger muligheder for deltagelse og at lære nyt. Målet med Legende Læring er at styrke elevernes fællesskaber, læringslyst og tilhør både fagligt og socialt.



Projektet om Legende Læring understøtter Vision 2030, og indgår som et kompetenceudviklingsforløb for Kildens pædagoger, lærere og børnehaveklasseledere - de professionelle omkring børnehaveklassen, 1. klasse og 2. klasse, både i Terndrup og Bælum.

Sprog skaber virkelighed

Et lille greb i en større indsats har været at omdøbe 0. klasse til børnehaveklassen. Vi ønsker at sende et signal om, hvad formålet er med det første år i skolen. I Kilden er vi af den overbevisning, at det, vi kalder børnenes første skoleår, har stor betydning for forældre, børn og samfundets forventninger til, hvad det år skal indeholde, men også hvad børnene skal kunne. Børnehaveklassen skal gøre børnene skoleparate. Men indsatsen stopper ikke ved en navneændring. ➤

Det er mega spændende at se hvilke strukturerede lege, der fanger hvilke børn, og hvordan vi gennem legene bedst muligt sikrer deres trivsel og læring.

Børnehaveklasseleder



Rebild
KOMMUNE

Der sættes initiativer i søen for at skabe bedre overgange for børnene. Derfor har Kilden i skoleåret 2024-2025 valgt at samle eleverne i børnehaveklassen i et hold frem til uge 43. I denne konstellation er det muligt at opnå større forståelse for dynamikkerne blandt eleverne, før de opdeles i to klasser.

“Nu har vi muligheden for at sætte de to bedste hold, så børnene har de bedste forudsætninger for læring”

Børnehaveklasseleder

Modellen er med til at understøtte en tryk skolestart. Derudover er der koblet fire børnehaveklasseledere på børnehaveklassen, og børnehaveklasselederne bruger også en del af deres timer i SFO'en, så der skabes mest mulig kontinuitet for børnene.

At udforske praksis sammen med eleverne

For Kilden og UCN er formålet med Legende Læring at blive klogere på praksis ved at eksperimentere, fejle, lære og finde nye veje undervejs helt tæt på elever, medarbejdere og ledelsens praksis. Derfor udforskes praksis ud fra tre undersøgelsesspørgsmål:



Hvordan kan Legende Læring bidrage til at:

- skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- skabe variation og mangfoldighed i undervisningen.
- arbejde med elevernes motorik, sprogtilegnelse og mentalisering.

De professionelle omkring eleverne skal opnå viden om Legende Læring i teori og praksis, erhverve sig færdigheder til at kunne planlægge, gennemføre og evaluere undervisning med Legende Læring alene og sammen med kollegaer. Dette opøves gennem forskellige kompetenceudviklingsaktiviteter.

Inspiration høstes helt i Boston

Som en del af samarbejdet med UCN har Kilden fået mulighed for at hente viden og erfaringer hjem helt fra Boston. I efteråret tager UCN samt tre medarbejdere fra Kilden til Acera Skolen (The Massachusetts School of Science, Creativity and Leadership) i Boston. Formålet med både læringsforløbet og studieturen er **Connect, Play, Create, Share!**

I fællesskab med Acera Skolen vil vi i Kilden udforske og udbrede legende tilgange til læring med fokus på at skabe flere deltagelsesmuligheder for alle børn. ■

CONNECT

PLAY

CREATE

SHARE!



Rebild
KOMMUNE

Bevægelse i undervisningen

af Signe Stokbro Fagerberg, lærer på Suldrup Skole

Mange måder at lære på

På Suldrup Skole er vi optaget af at skabe fleksible læringsmiljøer, som imødekommer vores elevers forskellige forudsætninger og måder at lære på. I samarbejde med UCN og i forbindelse med projektet *Den Mangfoldige Folkeskole* er vi nysgerrige på, hvordan vi igennem vores forberedelse, gennemførelse og evaluering af vores undervisning kan fjerne barrierer for læring, som nogle elever oplever i en mere traditionel undervisning. Vi er derfor i gang med kompetenceudviklingsforløb med afsæt i *Universal Design for Learning* (UDL)

Universel Design for Learning er en tilgang til læring og undervisning, som kort fortalt handler om at skabe et læringsmiljø, der imødekommer elevernes forskellige forudsætninger, og som gør det muligt at deltage i undervisningen og lære på mange forskellige måder. Bevægelse inkorporeret i undervisningen er fx et element i tilgangen.

Et eksempel fra undervisningspraksis

I min matematikundervisning i 4. og 5. klasse bruger jeg ofte bevægelseslege med et fagligt indhold. Efter læring af nyt stof har eleverne brug for en hvis mængde træning, så deres nye viden konsoliderer sig. Det kan gøres på mange måder, og ud over almindelig træning, er spil og bevægelse noget, jeg bruger en del. Jeg arbejder især på to områder;

- 1) **Kropsliggørelse af det faglige indhold**
- 2) **Legende aktiviteter**

Ved kropsliggørelse af det faglige indhold i matematikundervisningen har jeg f.eks arbejdet med parallelforskydning, hvor eleverne danser en parallelforskydningsdans og med symmetri, hvor elever spejler hinanden og geometriopgaver, hvor vi ved hjælp af en meget lang snor laver geometriske figurer og måler på dem.

De legende aktiviteter kan f.eks være fangelege, hvor eleverne fx har 'helle' forskellige steder, hvor de skal løse opgaver, før de løber videre. Der er færre 'helle'-steder end elever, så eleverne kan blive fanget, når de løber fra 'helle' til 'helle'. Jeg laver også forskellige former for postløb, hvor opgaver eller materialer, f.eks tal og regnetegn, skal hentes og løses eller bruges til at konstruere regnestykker. ➤



Bevægelsesaktiviteterne er noget jeg begyndte på i forbindelse med folkeskoleloven i 2013. Der står, at man skal fremme sundhed hos børn og unge og understøtte motivation og læring i skolens fag, via bevægelse.

Min erfaring er, at det virker motiverende, og at eleverne bliver glattere for skolefaget. Især de elever som har det lidt svært.

Signe Stokbro Fagerberg, lærer



Bevægelse giver deltagelsesmuligheder

Fælles for de mange bevægelsesopgaver er, at det tilgodeser nogle af de elever, som har svært ved at sidde stille. I den klassiske skoleundervisning er det tit de elever, som er gode til at sidde stille, der trives og får størst udbytte af undervisningen. Ved at inddrage bevægelse med et fagligt indhold i undervisningen tilgodeses de elever, som har behov for at bevæge sig. Derudover er der undersøgelser, der viser, at alle elever bliver bedre til at huske, hvis der er en vis mængde bevægelse i undervisningen.

Hvad mener eleverne om bevægelse?

Sidste år havde elever i 5. klasse en del bevægelse inkorporeret i deres matematikundervisning. Læs her, hvad de mener om den form for undervisning:



“

Det er sjovere, fordi man bevæger sig, og man bliver bedre til det.
Andrea, 5. kl.

“

Det er nemmere at forstå, fordi man selv skal prøve, og ikke bare får det forklaret.

Ida, 5. kl.

“

“Det er bedre end at sidde og kigge i en computer eller en bog.”

Nadia, 5. kl.

“

“Det er kedeligt, at sidde stille hele tiden.”
Alex, 5. kl.

“

Det er sjovt, fordi man får rørt sig.
Rasmus, 5. kl.



Holdundervisning på tværs

af Trine Gaarden, Skoleleder Haverslev Skole

Nye måder at organisere skoledagen på

På Haverslev skole arbejder vi med forskellige nye måder at organisere og strukturere skoledagen for at skabe de bedste læringsbetingelser og rammer for alle vores elever.

I skoleåret 2024/25 har Haverslev Skole derfor etableret holdundervisning på tværs af vores klasser for en mindre gruppe af elever på mellemtrinnet. Holdundervisningen kombineres med en handleplan for den enkelte elev og den almindelige undervisningsdifferentiering i stamklassen.

Vores mission med holddelingen er at lave et undervisningsmiljø, hvor vi favner de mellemtrins-elever, som finder almenundervisningen særlig udfordrende og på holdet styrke deres forudsætninger for deltagelse og læring.

Zonen for nærmeste udvikling

Vi har valgt at kalde holdet ZONEN, da vi på holdet har fokus på elevernes nærmeste udviklingszone og målretter undervisningen herefter.



Holdet kaldes ZONEN med reference til psykologen Lev Vygotskys læringsteori om zonen for nærmeste udvikling. Kort fortalt handler teorien om børns udviklingsniveauer (se illustration), hvor zonen for nærmeste udvikling er det niveau, som barnet kan mestre med den rette støtte og kærlige skub.

Fokuspunkter i ZONEN

- » Eleverne skal have følelsen af at lykkes og nå i mål.
- » Opgaver og aktiviteter har et fagligt mål.
- » Eleverne hjælpes til at bruge deres hjælpemidler og strategier aktivt i alle fag.
- » Særligt fokus på de basale færdigheder i dansk og matematik.
- » Vægtning af konkret-materialer, kreative opgaver og bevægelse i undervisning. ➤



Praksiseksempel fra ZONEN

De sidste par uger har ZONEN været i gang med at arbejde med opskrifter. I den forbindelse har eleverne lært om instruerende tekster. Eleverne har selv valgt en kageopskrift, de har været på besøg hos den lokale købmand for at se på priser, lavet huskeliste og udregnet en samlet pris. I forløbet har de også ansøgt om penge til ingredienser hos skolelederen. Derefter er der handlet, bagt og uddelt kager til elever i SFO'en.

Efter hvert emne evalueres der med eleverne i ZONEN, så undervisningen kan justeres og tage afsæt i deres perspektiver. Nedenfor ses et par elevkommentarer fra evaluering af forløbet om opskrifter:

“

Det er sjovere at være i Zonen. Vi laver noget mere end bare at sidde ned, som er kedeligt. Der er for mange i klassen.

Elev

“

Jeg synes, vi lærer på en anden måde end inde i klassen. Jeg vil gerne kunne blive færdig med noget.

Elev

ZONEN



Her står Catarina, lærer, ved skolens 'fremstillings-træ', hvor hun fortæller eleverne om instruerende tekster i forbindelse med ZONENS forløb om opskrifter. ■

“

"Jeg kan godt lide at undervise i ZONEN, fordi temaerne og måden at arbejde på, giver umiddelbar mening for børnene. Der er meget livsduelighed i det. Og det, vi har arbejdet med, husker de på en helt anden måde, fordi der har været tid og ro til fordybelsen."

Lærer



Fællesskabet som fundament

af Trine Damsgaard Nielsen, Skoleleder Øster Hornum Børneunivers

Vision 2030

I Øster Hornum Børneunivers arbejder vi hver dag på at skabe stærke, inkluderende fællesskaber for alle vores elever. Vi tror på, at det er gennem fællesskabet, vi kan løfte både trivsel og læring. Vores arbejde understøtter Vision 2030, hvor målet er at forebygge mistrivsel og skabe trygge, inkluderende almenmiljøer, så flere børn kan blive i deres klasse og opleve succes sammen med deres kammerater.

Et af vores vigtigste tiltag er **'Faglig fredag'**, hvor fire fag bliver foldet ud fredag efter fredag.



På en 'Faglig fredag' arbejder eleverne på mellemtrinnet på tværs af klasserne med fag som natur/teknologi, matematik, historie og musik. Det giver både tid til faglig fordybelse og styrker elevernes relationer.

Styrket sammenhold og læring på tværs

Med 'Faglig fredag' som en fast del af skemaet er det blevet muligt at tilbyde vores knap 60 elever på mellemtrinnet, ture ud af huset, nye spændende arbejdsformer og anderledes skoledage. Med disse fredage har vi sat en ramme for, at vi sammen kan bane vej for endnu større sammenhold, lyst til læring og endnu stærkere følelse af at være en del af et større fællesskab.



Faglig fredag har åbnet nye døre til bekendtskaber og styrket fællesskabet på tværs af klasser. Vi mærker det i atmosfæren på gangen, i timerne og i frikvartererne, hvor der summer af liv og åbenhed på tværs af klassetrin.

Helene Jørgensen, klasselærer 6. kl.

Eleverspektiver

Eleverne mærker også effekten, som citaterne nedenfor vidner om. Sammen oplever eleverne, at fællesskabet giver dem nye perspektiver og venskaber, som styrker både trivsel og faglig udvikling. ➤



Jeg kan godt lide, at vi er sammen på tværs af klasserne. Man får nye venner, og vi lærer på en anden måde.

Astrid, 6. kl.

Det er sjovt at komme ud på ture og arbejde med ting som fx Øster Hornums historie. Det er nemmere at lære noget, når man har været der.

Cornelius, 6. kl.



Rebild
KOMMUNE

Holdundervisning i mindre grupper

I Øster Hornum Børneunivers har vi også introduceret holdundervisning i mindre grupper, som tager udgangspunkt i elevernes interesser og behov.



Holdene giver tid til fordybelse og gode snakke om det faglige, hvilket skaber en anderledes skoleoplevelse og mod på det videre skoleliv.

Claus Holm, lærer

Samarbejde med PPR

For at sikre et endnu stærkere samarbejde om vores pædagogiske praksis har vi også omlagt vores samarbejde med PPR. Vores psykolog er nu fast til stede hver uge, hvilket bringer støtten tættere på den daglige praksis og sikrer hurtig hjælp, når der er behov.

Fællesskabet i centrum

Med Vision 2030 arbejder vi i Øster Hornum Børneunivers målrettet på at sætte fællesskabet i centrum. Når vi styrker fællesskabet, styrker vi elevernes trivsel, deres relationer og deres evne til at klare fremtidens udfordringer. Sammen skaber vi en skole, hvor alle føler sig som en del af noget større, og hvor alle får mulighed for at lykkes. ■



Vision 2030 i et indskolingsperspektiv

af Rikke Tuxen Freudendal Svendsen, mellemlider på Bavnebakkeskolen

12

Klassefællesskabet som afsæt

På Bavnebakkeskolen tager vi afsæt i, at alle børn skal trives og udvikle sig i et læringsmiljø med afsæt i klassefællesskabet. Vi arbejder derfor fleksibelt med barnet i konteksten. Vi har medarbejdere, der laver variable og målrettede indsatser med afsæt i barnet og det fællesskab, som barnet er en del af.

Vi tager som udgangspunkt ikke børn ud af et fællesskab, men arbejder enten med barnet i det store fællesskab eller i en mindre gruppe.

Pædagogiske kompetencer

I vores indskoling har vi ansat en pædagog og en pædagogisk assistent, som tilsammen løser 56 støttelektioner om ugen. Ligeledes arbejder vi mod, at vores pædagoger kan bruges fleksibelt på en årgang, og de derfor ikke er bundet op i en klasse med et fast timetal. Vores årgangspædagoger har en vigtig rolle i arbejdet mod at inkludere flere børn og unge i almene fællesskaber. De kompetenceudvikler sig løbende og opnår viden om ADHD, Autisme, regulering af følelser, ængstelighed osv.

Fleksibilitet med fokus på det ønskede mål

Vores indsatser justeres løbende både i form, dosering og middel til at nå det ønskede mål. Teamet omkring barnet og klassen har selv overblik over hvilke ressourcer, de kan flytte rundt og kan derfor hurtigt selv lave justeringer.

Vi ser vores indsatser som flydende i den forstand, at det giver os mulighed for at handle hurtigt, når noget opstår. Derfor vurderer vi ofte, om de ressourcer, der er til rådighed, bruges rigtig, så vi sikrer fleksibilitet i indsatserne, og at vi kan handle hurtigt, hvis noget kalder på dette.

Teamsamarbejde som løftestang

Medarbejdernes stemme er vigtig i dette, derfor arbejder vi med teamsamarbejdet og facilitering af drøftelser i teamet, som omhandler inklusion og gode, trygge læringsmiljøer. ➤

“Vi ved med afsæt i forskning, at det “at høre til” og “føle sig betydningsfuld i et fællesskab” er vigtigt for trivsel og læring. Derfor er det vigtigt, at klassefællesskabet er i fokus, og vi både kigger på individ og fællesskabet i vores arbejde mod inklusion af flere børn i almene tilbud.”

VISION 2030



Rebild
KOMMUNE

Et praksiseksempel

En elev har svært ved følelsesmæssig regulering. Eleven kan blive meget vred og reagerer eksplosivt. Dette sker i både undervisning og pauser. Det er svært at se mønstre i de voldsomme udbrud, som kan betyde, at der bliver kastet med stole, bøger, slået på kammerater osv. Det fylder meget i klassen, da de andre elever bliver usikre og bange. Personalet synes, det er svært at arbejde med, når de står alene med klassen.

Vi vurderer derfor, at eleven skal have støtte i en periode. I opstarten bliver eleven støttet udenfor klassen, for at give eleven nye handlemuligheder. Eleven øver dernæst de nye handlemuligheder i klassen med støtte og guidning.

Klasseteamet og den person, der varetager støtten, arbejder tæt sammen, så teamet ved, hvad der trænes og kan arbejde med indsatsen i de lektioner, hvor der ikke er støtte på. De har hele tiden en dialog om omfanget af støtte, og hvilken form støtten har.

Der søges hele tiden at ændre handlemønstre hos eleven samt at skabe mening i at lære at gøre noget andet, når vreden og frustrationen kommer. Samtidigt arbejdes med fællesskabet, så de er opmærksomme på deres rolle, og hvordan de spiller eleven god.

Dette kræver en ressource i den periode, hvor det nye skal trænes hos den enkelte og fællesskabet, men på sigt vil ressourcen kunne udtrappes, og klasseteamet vil kunne arbejde videre selv. Dette kræver også, at man hurtigt kan sætte en ressource ind, så problematikken ikke bliver for kompleks, før der arbejdes målrettet med denne. ■



Elevautonomi - fra SKAL til VIL og KAN

af Jeanet Lindberg Marckmann, inklusionsvejleder, Karensmindeskolen

Et ændret blik og en ny praksis

I forbindelse med vores kompetenceudviklingsforløb omkring Problembaseret Læring, finansieret af A. P. Møller Fonden, blev vi særlig optaget af et af PBL-elementerne, nemlig vigtigheden af, at alle mennesker (uanset funktionsnedsættelse) har en oplevelse af autonomi. Det har givet vores opmærksomhed et nyt fokus i vores praksis.



I Problembaseret Læring arbejdes ud fra syv forskellige elementer, når undervisningen tilrettelægges. Autonomi er et af elementerne og handler om medbestemmelse og valg, herunder inddragelse i beslutninger.

I et konkret eksempel har en elev i børnehaven og i forbindelse med skolestart haft et meget højt niveau af bekymrende og problemskabende adfærd og løb fx ofte sin vej fra klassen eller andre læringsituationer. Læringsforudsætningerne har været udfordret både kognitivt, sprogligt, i forhold til eksekutive funktioner og sociale kompetencer.

Siden skolestart har vi arbejdet med mange af de traditionelle 'løsningsværktøjer', som fx differentieret materiale, tangles, pauser inde i klassen, pauser uden for klassen, forudsigelighed, struktur, genkendelighed, visuelt overblik, intervaller, holddeling osv. Alligevel blev vi ved med at se et højt niveau af kravafvisende adfærd, også ved holddeling med kun ca. 4-5 elever, individuelt arbejde og tæt voksenstøtte samt ved placering ved u-bord i klassen og tæt på adgangen til hjælp.

At se med nye briller

Det gjorde altså ikke den helt store forskel i dette tilfælde at anvende den traditionelle specialpædagogiske værktøjskasse, som ellers i høj grad kompenserer for mange af de udfordringer, der var på spil. Vi tog derfor nye briller på og kiggede på udfordringen som et samspilstema. Vi blev optaget af 'flugtadfærden' og tolkede den som en stressreaktion. Vi så på mønsteret, der tydeligt viste, at den store gennemgående trigger var krav sætning. Så den adfærd, vi så, tolkede vi nu primært som tab af kontrol og forbundet med nederlagspræget adfærd.

På et dagskursus i regi af *Den Mangfoldige Folkeskole*, omhandlende UDL (Universal Design of Learning), hvor skolens inklusionsvejleder deltog, stødte vi igen på vigtigheden af det potentiale, der ligger i at opleve autonomi og valgfrihed, herunder hvor afgørende det kan være for et menneskes deltagelsesmuligheder, at man oplever valgmuligheder, flere veje at nå i mål på og ikke 'falder i læringskløften'. Altså hvor vigtigt dette er for at kunne genvinde oplevelsen af mestring. ➤



Vi skiftede altså optik fra det specialpædagogiske til det almenpædagogiske og blev opmærksomme på, at vi faktisk kunne skabe deltagelsesmuligheder, læringsflow og over tid mindske stressbelastning ved at tilbyde valgmuligheder.



Er det okay at sige (pænt) nej tak?

Oplevelsen af medindflydelse og det 'legitime nej tak' gør en verden til forskel. Balancen mellem det fast strukturerede, det fleksible, det genkendelige og muligheden for at møde elever med den fleksibilitet, vi også ønsker at medvirke til, de udvikler som livsduelige mennesker på den lange bane, er måske lidt en blind plet, som det er relevant at have et øje på, når vi arbejder med at skabe deltagelsesmuligheder.

I samarbejde fandt vi frem til en ny 'fast struktur'. Den markerer visuelt rækkefølge og tidsintervaller, men det didaktiske valg af 'Hvad?', fremstår som elevens eget valg, og denne forskel i 'kontraktering' gjorde en positiv forskel.



Problemstillingen kan sammenlignes med fordele- ne ved en god buffet, hvor nogen på forhånd har sammensat et udvalg, der er både lækkert og nærende (fagligt relevant, overskueligt og overkommeligt), men valget er dit. Så slipper man faktisk også for at sige 'nej tak'. ■



Det er godt, at man kan vælge det, man bedst kan lide, og måske det, man bedst kan finde ud af.

Man kan godt glemme, hvad man skal, hvis man ikke kan se det.

Det er en plan, men man er selv med til at lave planen, så det er også min plan.

I klassen kan man blive overrasket; der kan komme alle mulige opgaver og ting, man skal. Her ved man, at der ikke kommer noget, der er for svært.

Elevperspektiver

NEJ TAK?



Mellemrummet - en mellemform

af Skørping Skole

Mellemform som mulighed

På Skørping Skole etablerede vi en mellemform i 2023. Baggrunden var, at vi havde en gruppe elever, der af forskellige årsager var pressede i deres skolegang på trods af støttetimer i klassen. Det udmøntede sig i højt fravær, negativ adfærd samt dårlig trivsel og læring.

Vores mål var at nedbringe disse elevers grundbelastning. Det var centralt for os, at mellemformen ikke blev et opbevaringssted, og vi startede derfor med at tale om kriterier for hvilke elever, der skulle have tilbuddet. Vi nåede frem til, at det var elever, der enten havde en PPV eller på anden måde er tilknyttet PPR, og at det skulle være en fælles vurdering mellem skole, hjem og PPR, om hvorvidt tilbuddet kunne være relevant.

Formålet med tilbuddet skulle være at skabe bedre mulighed for deltagelse i den almene undervisning eller afklare om et eksternt skoletilbud var relevant.

Mening for den enkelte

Elevgruppen var meget forskellig og spændte over elever med forskellige diagnoser og læringsforudsætninger (ADHD, autisme, angst, skolevægring og indlæringsvanskeligheder), og de havde derfor også individuelle handlingsplaner med individuelle mål for forløbet.

Tæt kobling til stamklassen

Det har været centralt for os, at eleverne oplever at blive mødt på deres faglige niveau, og at de oplever at lykkes med opgaverne, men også at undervisningen hænger sammen med undervisningen i stamklassen. Undervisning i mellemformen er derfor tilrettelagt ud fra stamklassens ugeplan og i samarbejde med klassens undervisere. Vi prioriterede også, at de voksne var lærere fra teamet med kendskab til både eleverne og undervisningen, så de kunne sikre forbindelsen til klassens undervisning og aktiviteter.



'Mellemrummet' er et eksempel på en organisering af en mellemform, hvor en gruppe af elever samles på et hold, som kombinerer almen- og specialundervisning. Samtidig bevares en tæt tilknytning til almenklassen, hvor eleverne også modtager undervisning.

Ro i rammen giver ro i hovedet

Vi indrettede hertil et lokale på skolen, som vi kaldte Mellemrummet med tanke på, at det skulle være et hyggeligt og roligt sted med mange typer arbejds- og afslapningspladser. Mellemrummet blev tilbudt i det midterste modul og de to omkringliggende pauser, og skulle således skabe et break midt på dagen. Nogle elever har været der fuld tid (9.35-12.30), mens andre kun har været der i pauserne eller på udvalgte dage. ➤



Blandt målene var at finde gode arbejdsrutiner for selvstændigt arbejde, få et stabilt fremmøde, social træning, fortrolighed med hjælpemidler m.m.



Struktur og forudsigelighed

Vi har haft stort fokus på struktur og forudsigelighed. Elevernes fulde skema, både timerne i stamklassen og i Mellemmrummet, er ugentligt blevet evalueret og justeret efter behov i samarbejde med eleverne. Der er en fast rutine for arbejde og pauser, og den enkelte elevs arbejdsopgaver skrives på tavlen.

Ud over faste rutiner har vi valgt, at der ikke holdes pauser på skærm, men i stedet tilbydes forskellige spil, puslespil og krea-aktiviteter. Den voksne er altid deltagende eller guidende i de fælles aktiviteter, hvor vi har haft fokus på social træning og været garanter for den gode stemning og et inkluderende fællesskab.



Lyt og juster

Selvom det har været vigtig for os at have faglige ambitioner for Mellemmrummets elever, har vi også oplevet, at der kan være dage, hvor den enkelte af forskellige årsager kan være så presset, at det har givet mening bare at slappe helt af med en lydbog og få snakket om det, der fylder, så de har kunnet klare resten af dagen i stamklassen.



Status på nuværende

Mellemmrummet har nu eksisteret i ca. halvandet år, og der har løbende været udskiftning i elever og lærere.



Vi er ikke i tvivl om, at vi langt hen af vejen er lykkedes med at nedbringe elevernes grundbelastning, hvilket vi har kunnet se ved et mere stabilt fremmøde, en faglig udvikling, større fortrolighed med hjælpemidler samt en stor villighed fra elevernes side til at arbejde med deres vanskeligheder.



Som udgangspunkt var det ikke vores mål at skabe et elevfællesskab i gruppen, men det har vist sig som en sidegevinst. På trods af stor forskellighed har de formået at lave et rum, hvor de åbent har delt erfaringer med diagnoser, medicin, søvn og andre udfordringer, og vist langt større forståelse og omsorg for hinanden, end vi havde turde håbe på. Vi har også fået positive tilbagemeldinger fra forældrene, der oplever børn i bedre trivsel og med større lyst til at komme i skole.

Vi er ikke lykkedes med at få alle elever på fuld tid, og nogle er også kommet videre i eksterne skoletilbud. Det kan fortsat være svært for nogle af eleverne at deltage i undervisningen i stamklassen, hvor de kan blive udfordret af den store elevgruppe, kompleksiteten fagligt og socialt samt de mange forskellige lærere og fag, som er et vilkår i almenundervisningen. Vi har heller ikke elever, der er vendt fuldt tilbage til stamklassen, men da denne elevgruppe befinder sig i zonen mellem almen- og specialundervisning, er det måske heller ikke et realistisk mål, men et spørgsmål om, hvordan vi kan tilrettelægge en skoledag, som eleverne kan holde til og får udbytte af. ■



p_lussum

Sammen udvikler vi skoler og dagtilbud



Rebild
KOMMUNE